

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการเป็นกองบินส่งเสริมสุขภาพ เพื่อศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานสู่การเป็นกองบินส่งเสริมสุขภาพของกองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามประเด็นเนื้อหาของการวิจัยโดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลและคำตอบที่เป็นจริงตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยนำเสนอแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บริบทและลักษณะของกองบิน 41

- บริบทของกองบิน 41 ลักษณะทางกายภาพ
- โครงสร้างการบริหาร ลักษณะประชากร พื้นฐานทางวัฒนธรรมและสังคม

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานของกองบิน เพื่อนำไปสู่การเป็นกองบินส่งเสริมสุขภาพ

- การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ
- การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
- การสร้างเสริมความเข้มแข็งในองค์กร
- การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล
- การปรับเปลี่ยนบริการด้านสุขภาพ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานของกองบิน 41 เพื่อนำไปสู่การเป็นกองบินส่งเสริม

สุขภาพ

- ปัจจัยภายใน
- ปัจจัยภายนอก

ส่วนที่ 1 บริบทองค์กร

บริบทของกองบิน 41

กองบิน 41 กองพลบินที่ 3 กองบัญชาการยุทธทางอากาศ เป็นกองบินหนึ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพอากาศไทย ซึ่งมีที่ประวัติความเป็นมาดังนี้

กองบิน 41 เป็นที่ตั้งฐานบินย่อยของกองทัพอากาศไทย ซึ่งเป็นทั้งสถานที่ทำงานและเป็นที่พักอาศัยของข้าราชการและครอบครัวทหารอากาศ เดิมชื่อ "สนามบินสุเทพ" สร้างขึ้นในสมัยเจ้าแก้ววรรษา เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ในปีพ.ศ.2464 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6 โดยมี นายพลหม่อมเจ้าบวรเดช อุปราชมณฑลพายัพ ผู้มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล เป็นประธานดำริในการจัดสร้าง

สนามบินจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นมา เมื่อสร้างเสร็จจึงมอบสนามบินนี้ให้กับกระทรวงกลาโหมของสยามประเทศพร้อมกับมีการร่วมสมทบทุนจากผู้ครองนคร เจ้านายฝ่ายเหนือ ข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน สามารถรวมเงินได้ 26,700 บาท ไปจัดซื้อเครื่องบินขนาดใหญ่ได้ 1 เครื่อง เพื่อให้กองทัพอากาศไว้ใช้ในราชการในการป้องกันประเทศจากผู้ที่จะเข้ามาล่าอาณานิคม จนกระทั่ง พ.ศ.2466 เมื่อกรมอากาศยานแจ้งว่าจะมี เครื่องบินมาลงที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นครั้งแรก ทางจังหวัดจึงเริ่มปรับพื้นที่ มีการสร้างโรงเรือนทหารและที่พักคนเดินทาง ตลอดจนมีการจ้างชาวไปยังอำเภอต่าง ๆ เพื่อเตรียมการฉลองอย่างยิ่งใหญ่ และเชิญชวนคนเชียงใหม่มาดูเครื่องบินที่คนเชียงใหม่ร่วมสมทบทุนซื้อเครื่องบินที่ได้มา คือ เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบเบร์เกต (บ.ท.1) ชื่อ "เชียงใหม่ 1" ซึ่งเป็นเครื่องบินทิ้งระเบิดขนาดใหญ่ 2 ที่นั่งปีกสองชั้น และพิสัยการบินไกลที่สุดของสยามในขณะนั้น เป็นที่ภาคภูมิใจของคนที่มาร่วมงานในวันนั้นนับหมื่นคน ทางจังหวัดจึงได้จัดให้มีการฉลองอย่างยิ่งใหญ่ที่สนามบินติดต่อกัน 4 วัน 4 คืน คือวันที่ 16-19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2466 ถือเป็นการฉลองสนามบินเชียงใหม่เป็นครั้งแรก ภายในงานยังมีการสมทบทุนเงินจัดซื้อเครื่องบินได้อีกกว่า 9,000 บาท ภายหลังกรมอากาศยานนำเงินไปจัดซื้อเครื่องบินขับไล่ แบบ สปัด 7 (บ.ข.3) ชื่อ "เชียงใหม่ 2"

สนามบินเชียงใหม่ได้ถูกใช้งานมาต่อเนื่อง จนกระทั่งในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา ถูกใช้งานในการกิจป้องกันภัยทางอากาศจากทางภาคเหนือของประเทศ เพื่อสนับสนุนพื้นที่ของกองทัพอากาศ และสนับสนุนกำลังภาคพื้นดินที่รุกเข้าไปในดินแดนข้าศึกหลายครั้ง ถือได้ว่าสนามบินเชียงใหม่เป็นสนามบินที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ จนถึงสิ้นสุดสงครามในปี พ.ศ.2488 ภายหลังการสิ้นสุดสงครามพันธมิตรผู้ชนะสงคราม ประกาศให้มีการปฏิบัติการของเครื่องบินไทยเหนือแผ่นดินไทย จนถึงปี พ.ศ.2489 มีการยกเลิกการห้ามบินของไทยและมีการจัดซื้อเครื่องบินมาใหม่ แม้สนามบินเชียงใหม่จะเป็นของกองทัพอากาศ แต่สนามบินเชียงใหม่ก็ไม่ได้ถูกใช้งานทางทหารเหมือนเคย เป็นเพียงสนามบินขึ้นลงของเครื่องบินโดยสารของบริษัทเดินอากาศจำกัด และบริษัท POAS ไว้ใช้บินให้บริการจากกรุงเทพฯมาจังหวัดภาคเหนือ และกรุงเทพฯไปประเทศจีน ซึ่งเป็นการใช้สนามบินเชียงใหม่เป็นที่หยุดพักเครื่องบินที่จะเดินทางไปต่างประเทศเป็นครั้งแรก

ปีพ.ศ.2500 กองทัพอากาศได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ตามแผนการปรับปรุงสนามบินทหาร จึงจัดงบประมาณปรับปรุงสนามบินเชียงใหม่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ทั้งลานจอดพร้อมที่วิ่งที่มีขนาด 32 เมตร ยาว 2,130 เมตร โดยเริ่มลงมือตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 และเสร็จในปี พ.ศ.2503 พร้อมกับสร้างอาคารสนามบิน เป็นอาคารคอนกรีตสองชั้น มีหอบังคับการบิน ตั้งอยู่บนอาคาร โดยกองทัพอากาศรับมอบสนามบินเชียงใหม่ จากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2503

วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2507 กองบินยุทธการจึงพิจารณาจัดตั้งหน่วยปฏิบัติราชการ สนามชายแดน ที่สนามบินเชียงใหม่ขึ้น โดยสั่งการให้ กองบิน 2 ลพบุรี จัดเครื่องบินและเจ้าหน้าที่ จากฝูงบินที่ 22 มาบรรจุประจำการที่สนามบินเชียงใหม่ และได้กำหนดชื่อเป็น “ฝูงบินผสมที่ 221” โดยมี นาวาอากาศโทชาญ ทองดี เป็นผู้บังคับฝูงบิน คนแรก

วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2512 เปลี่ยนชื่อจาก “ฝูงบินผสมที่ 221” เป็น “ฐานบินเชียงใหม่” โดยมีนาวาอากาศตรีอาคม อรรถเวทวรุฒิ เป็นผู้บังคับการฐานบินเชียงใหม่คนแรก

วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2519 เปลี่ยนชื่อจาก “ฐานบินเชียงใหม่” เป็น “กองบิน 4 ฝูงบิน 41” โดยมีนาวาอากาศโทพิศิษฐ์ ศรีกาฬศิลป์ เป็นผู้บังคับฝูงบินคนแรก

จนกระทั่งวันที่ 1 ต.ค. 2520 เปลี่ยนชื่อจาก “กองบิน 4 ฝูงบิน 41” เป็น “กองบิน 41 ฝูงบินที่ 411” และได้ถือเป็นวันสถาปนาของกองบิน 41 มีการบรรจุประจำการด้วยเครื่องบินโจมตี แบบ บ.จ.5 (OV-10C) จำนวนหนึ่งจนถึงปัจจุบัน

ตลอดเวลา 80 ปีที่ผ่านมา บัจุบันสนามบินเชียงใหม่ยังคงใช้งานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ทั้งงานด้านทหารที่กองบิน 41 เป็นผู้รับผิดชอบและงานด้านการบินพาณิชย์ โดยมีการทำอากาศยานเชียงใหม่เป็นผู้ดำเนินการ และคาดว่าจะยังคงใช้งานในการกิจต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายเพื่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไปอีกนาน

ลักษณะทางกายภาพ

กองบิน 41 ตั้งอยู่เลขที่ 10 หมู่ 3 ถนนมหารัตน ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่รวมกว่า 1,900 ไร่ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 1035 เป็นที่ราบเชิงดอยสุเทพ มีอาณาเขตพื้นที่ติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดเขตพื้นที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์รวมการศึกษาทุกสาขา วิชาชีพ รวมไปถึงเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพ เช่น คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ถือเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์และมีความสำคัญมาก สำหรับการศึกษาหาความรู้ในเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ติดต่อกับสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่อง การส่งเสริมสุขภาพ และมีสวนสุขภาพของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ใกล้กองบิน 41 ทำให้ กำลังพลกองบิน 41 มีสถานที่ออกกำลังกายเพิ่มมากขึ้น

ทิศใต้ ติดเขตอำเภอหางดง มีสถานที่ออกกำลังกายของภาคเอกชนอย่างครบวงจร เช่น เวิร์ลคลับ สโมสรออกกำลังกายหมู่บ้านในฝัน เป็นต้น ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ที่สนใจ และต้องการจะสร้างเสริมสุขภาพด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์การออกกำลังกายที่ทันสมัยอย่างครบวงจร

ทิศตะวันออก ติดเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีแหล่งข้อมูลในเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพที่สำคัญคือ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่มีขีดความสามารถในการให้คำแนะนำ และสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในทุกพื้นที่ได้เป็นอย่างดี เช่น การส่งเสริมสุขภาพในสถานที่ทำงาน

ทิศตะวันตก ติดดอยสุเทพ ซึ่งถือว่าเป็นความโชคดีของกำลังพลกองบิน 41 ที่ได้ทำงาน และที่พักอาศัยอยู่ใกล้ทัศนียภาพที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้กองบิน 41 มีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น เพราะผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้จะได้สัมผัสกับธรรมชาติและอากาศที่บริสุทธิ์ เป็นผลให้มีสุขภาพกายและใจที่ดีตามมา

การที่ลักษณะทางกายภาพของกองบิน 41 มีพื้นที่บางส่วนอยู่ติดภูเขา และบางส่วนที่อยู่ติดกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารและให้การสนับสนุนการดำเนินงานการส่งเสริมสุขภาพได้ ถือว่าเป็นลักษณะทางกายภาพที่ดีของกองบิน 41 เพราะเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาสู่การเป็นกองบินส่งเสริมสุขภาพได้ในที่สุด

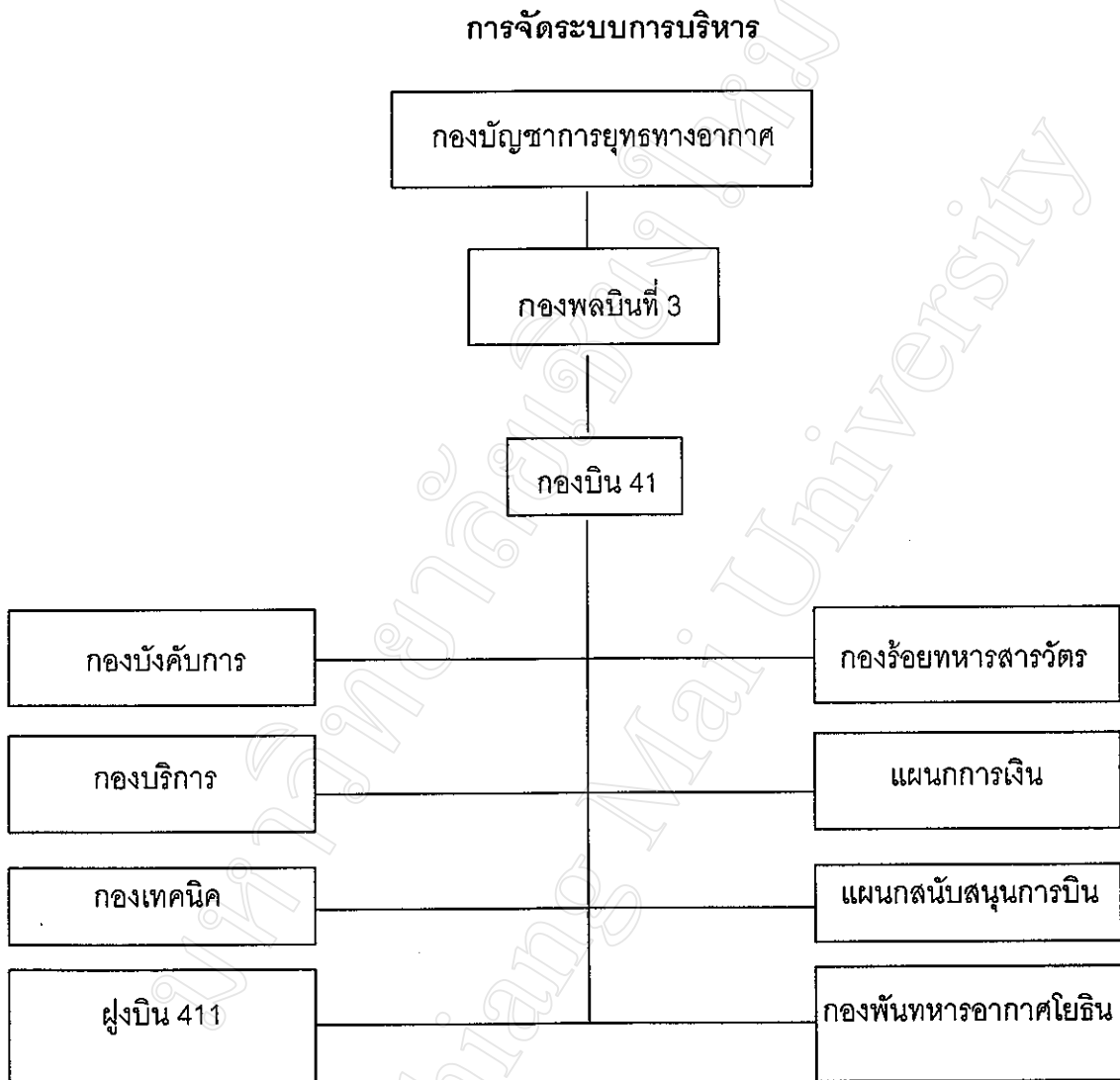
ลักษณะโครงสร้างการบริหาร

กองบิน 41 กองพลบินที่ 3 กองบัญชาการยุทธทางอากาศ มีภารกิจหน้าที่เตรียมการ และปฏิบัติการใช้กำลังทางอากาศตามที่กองทัพอากาศกำหนด มีผู้บังคับการกองบิน 41 เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

กองบิน 41 มีการจัดระบบการบริหารทั้งสิ้น จำนวน 8 หน่วย ดังนี้

1. กองบังคับการ
2. กองบริการ
3. กองเทคนิค
4. ฝ่ายบิน 411
5. กองร้อยทหารสารวัตร
6. แผนกการเงิน
7. แผนกสนับสนุนการบิน
8. กองพันทหารอากาศโยธิน

แผนภูมิที่ 5 การจัดระบบบริหารของกองบิน 41

กองบังคับการมีหน้าที่อำนวยความสะดวก ประสานงาน กำกับการควบคุม ปกครองบังคับบัญชา และบริหารงานให้เป็นไปตามภารกิจของกองบิน 41 ประกอบด้วย

- แผนกยุทธการ
- แผนกกำลังพล
- แผนกการข่าว
- แผนกส่งกำลังบำรุง

กองบริการ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการธุรการในงานบริหารต่อผู้บังคับการกองบิน 41 และรองผู้บังคับการกองบิน 41 หน่วยขึ้นตรงของกองบิน 41 และรับผิดชอบการสารบรรณ การพลากิการ การจัดหา การพัสดุ การเชื้อเพลิง การสวัสดิการ การแพทย์ การขนส่ง การช่างโยธา มีหัวหน้ากองบริการเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ประกอบด้วย

- ฝ่ายสารบรรณ
- แผนกช่างโยธา
- แผนกส่งกำลัง
- โรงพยาบาลกองบิน
- แผนกสวัสดิการ
- ฝ่ายขนส่ง
- หมวดสอนภาษาต่างประเทศ

ฝูงบิน 411 มีหน้าที่เตรียมการและปฏิบัติการใช้กำลังทางอากาศ ประกอบด้วย

- ฝ่ายบริการ
- ฝ่ายการช่าง
- ฝ่ายยุทธการ
- ฝ่ายสื่อสาร
- ฝ่ายสรรพวุธ

แผนกสนับสนุนการบิน มีหน้าที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการข่าวอากาศ การบังคับการบิน และการถ่ายรูป มีหัวหน้าแผนกสนับสนุนการบินเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ประกอบด้วย

- ฝ่ายข่าวอากาศ
- ฝ่ายบังคับการบิน
- ฝ่ายการถ่ายรูป

กองพันทหารอากาศโยธิน มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ฝึกอบรมทหารกองประจำการ ให้สามารถทำการรบได้ ปฏิบัติภารกิจป้องกันฐานบิน การลาดตระเวนพื้นที่รอบฐานบิน สถานการณ์ราชการ ตลอดจนร่วมพัฒนากองบิน สถานที่รอบกองบินเพื่อเป็นการปฏิบัติการจิตวิทยา มีผู้บังคับกองพันทหารอากาศโยธิน เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ประกอบด้วย

- กองบังคับการ
- กองร้อย 1
- กองร้อย 2

- กองร้อย 3
- กองร้อยสนับสนุน
- กองร้อยต่อสู้อากาศยาน
- กองร้อยหนุน
- กองร้อยบริการ

กองเทคนิค มีหน้าที่ดำเนินการซ่อมบำรุงชั้นหน่วยและชั้นกลางเกี่ยวกับเครื่องยนต์ บริภัณฑ์อากาศยาน และบริภัณฑ์สรรพาวุธ บริภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ บริภัณฑ์สงคราม อิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์และปฏิบัติการสื่อสาร มีหัวหน้ากองเทคนิค เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ประกอบด้วย

- แผนกช่างอากาศ
- แผนกสื่อสาร
- ฝ่ายสรรพาวุธ

กองร้อยทหารสารวัตร มีหน้าที่ วางแผน อำนาจการประสานงาน กำกับดูแลวดขัน ตักเตือน แนะนำข้าราชการลูกจ้าง ทหารกองประจำการ โดยให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบธรรมเนียมของทหาร รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันสถานที่ราชการ อารักขานุคคลสำคัญ ควบคุมดูแลการพักของข้าราชการ ลูกจ้าง และครอบครัว การเรือนจำทหาร ตลอดจนตรวจสอบ และรับผิดชอบการผ่านเข้า-ออกกองบิน 41 ของบุคคลต่าง ๆ มีผู้บังคับกองร้อยทหารสารวัตร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ประกอบด้วย

- หมวดบริการ
- หมวดป้องกันปราบปราม
- เรือนจำกองบิน

แผนกการเงิน มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเบิกเงิน การรับจ่าย การเก็บรักษาเงิน การบัญชีและหลักฐานประกอบการบัญชีตลอดจนหลักฐานอื่น ๆ ในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ มีหัวหน้าแผนกการเงินเป็นผู้บัญชารับผิดชอบ

ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองบิน 41 ปัจจุบัน

1. ผู้บังคับการกองบิน 41	= น.อ. วิโรจน์	นิสยันต์
2. รองผู้บังคับการกองบิน 41 ฝ่ายปฏิบัติการ	= น.อ. ณรงค์	मुखพรหม
3. รองผู้บังคับการกองบิน 41 ฝ่ายบริหาร	= น.อ. สุรพันธ์	สุวรรณทัต
4. รองผู้บังคับการกองบิน 41 ฝ่ายเทคนิค	= น.อ. พรต	สิริพันธุ์

การจัดลำดับตามตำแหน่งหน้าที่ แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

1. ผู้บังคับบัญชาระดับสูง ประกอบด้วยผู้บังคับการกองบิน 41 ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กองทัพอากาศกำหนด มีรองผู้บังคับการกองบิน 41 อีก 3 ฝ่าย คือฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายเทคนิค ซึ่งจะผู้รับนโยบายจากผู้บังคับการกองบิน 41 และจะชี้แจงให้หัวหน้าแผนกที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายรับนโยบาย โดยการนำไปประชุมชี้แจงให้ทีมงานแต่ละแผนกทราบและปฏิบัติตาม

2. ผู้บังคับบัญชาในสายงาน ประกอบด้วยหัวหน้าแผนก และรองหัวหน้าแผนก เป็นผู้ถ่ายทอดนโยบายจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง และควบคุมการทำงานในทีมงานทั้งหมด มีการตรวจสอบการทำงานและนำไปชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือน ให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงรับทราบ

3. ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับ แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน ลูกจ้าง และทหารกองประจำการ แต่ละประเภทก็จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่หัวหน้าแผนกได้มอบหมายให้ ไม่มีการก้าวก่ายการทำงานซึ่งกันและกัน ส่วนนายทหารสัญญาบัตรจะสามารถดูแลควบคุมนายทหารประทวน ลูกจ้าง และทหารกองประจำการแทนหัวหน้าแผนกได้ เพราะถือว่ามีตำแหน่งทางทหารสูงกว่า ซึ่งผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับได้มีการศึกษาระบบงาน และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างดีทุกคน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานและให้ผู้บังคับบัญชาในสายงานได้รับทราบ

จากโครงสร้างการบริหารของกองบิน 41 ทั้งระบบบริหารและการจัดลำดับตามตำแหน่งหน้าที่งาน มีความเป็นระเบียบและมีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน เป็นการทำงานในลักษณะการสั่งการจากระดับบนสู่ระดับล่าง ก่อให้เกิดการจัดลำดับชั้นทางสังคมขึ้น ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในองค์กร มีลักษณะเป็นไปตามสายงานนั้น ๆ และเกิดความสนิทสนมในกลุ่มที่ทำงานด้วยกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามลักษณะงานตามโครงสร้างการบริหาร พบว่า ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับทำงานตามตำแหน่งหน้าที่การงาน และมีการกำหนดขอบเขตของการทำงานและพื้นที่ในการทำงาน จึงสะท้อนให้เห็นภาพการทำงานในกองบิน 41 มีการนำเอาวินัยทางทหารมาใช้ในการปกครองร่วมด้วย ซึ่งเป็นจุดแข็งอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ในกองบิน 41 ที่ผ่านมามีประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง

ลักษณะทางประชากร

ลักษณะประชากรของกองบิน 41 ประกอบไปด้วยนายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน ลูกจ้าง และทหารกองประจำการ และครอบครัวข้าราชการรวมกว่า 1,000 คน ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการทหารอากาศ และบางรายได้มารับราชการตั้งแต่เป็นนายทหารชั้นประทวน จนเลื่อนยศเป็นนายทหารสัญญาบัตร บางรายย้ายไปรับตำแหน่งที่อื่นแล้วก็กลับมารับราชการที่กองบิน 41 และมีอยู่จำนวนมากที่ตั้งใจจะอยู่ที่กองบินแห่งนี้จนเกษียณอายุราชการโดยไม่ย้ายไปรับตำแหน่งที่อื่น ซึ่งก็มีนายทหารชั้นประทวนท่านหนึ่งให้เหตุผลดังนี้

“หลังจากมีคำสั่งให้มาประจำการอยู่ที่นี้ก็ต้องย้ายครอบครัวมาอยู่ที่นี้ด้วย พอย้ายมาอยู่นาน ๆ ก็รู้สึกชอบและผูกพันกับที่นี่มาก ภายในกองบิน 41 มีสาธารณูปโภคพร้อมทุกอย่าง การเดินทางไปทำงานก็สะดวกสบาย ผู้คนที่อยู่ในนี้ก็รู้จักกันหมด มีอะไรก็ขอความช่วยเหลือได้ ก็เลยตั้งใจจะทำงานอยู่ที่นี้จนเกษียณอายุราชการ”

เนื่องจากกำลังพลกองบิน 41 ส่วนใหญ่ รวมทั้งผู้บังคับบัญชาระดับสูงทุกคน ได้ทำงานและพักอาศัยอยู่ในกองบิน 41 จึงทำให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นเหมือนเครือญาติและทุกคนจะรู้จักกันหมด ส่วนลักษณะบ้านพักอาศัย ลักษณะที่เป็นบ้านพักเดี่ยวจะจัดให้สำหรับผู้บังคับบัญชาระดับสูง และบ้านเรือนแถวจะจัดให้สำหรับนายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน และลูกจ้าง บ้านพักเรือนแถวแต่ละแถวจะมีการเลือกหัวหน้าบ้าน และผู้ช่วยหัวหน้าบ้าน เพื่อดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านพักอาศัยเป็นที่ปรึกษาให้กับลูกบ้านเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ และเป็นตัวแทนในการประชุมชี้แจงปัญหาเรื่องที่พักอาศัยในกองบิน ซึ่งการจัดสรรอย่างเป็นสัดส่วนเช่นนี้ก็เพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของผู้พักอาศัยในกองบินแห่งนี้

กองบิน 41 เป็นสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งมีกำลังพลอาศัยอยู่จำนวนมาก ดังนั้นจึงมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กำลังพลกองบิน 41 ดังนี้

1. บ้านพักข้าราชการและครอบครัวภายในกองบิน 41 จำนวนกว่า 100 หลังคาเรือน (บ้านพักเดี่ยว และบ้านพักเรือนแถว) สามารถพักอาศัยได้มากกว่า 800 ครอบครัว
2. โรงพยาบาลขนาดกลางไว้ตรวจรักษาพยาบาลข้าราชการและครอบครัวกองบิน 41 ตลอดจนประชาชนที่อาศัยอยู่รอบกองบิน 41 ในยามเจ็บป่วย
3. ร้านค้าสวัสดิการ (ร้านบรอนไก่) ขายสินค้า เครื่องอุปโภค-บริโภค ราคาถูกกว่าท้องตลาดมาจำหน่าย
4. สหกรณ์ออมทรัพย์กองบิน 41 เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการ และลูกจ้าง มีการเก็บออมทรัพย์ และมีเงินให้กู้ทั้งสามัญและฉุกเฉินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

5. ร้านตัดผม เพื่อบริการข้าราชการ ลูกจ้าง ทหารประจำการ และครอบครัว
6. ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการอ่านและเพิ่มพูนความรู้ และข่าวสารต่างๆ
7. สถานที่รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
8. สวนสุขภาพให้ข้าราชการและครอบครัวไว้ออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจ

นอกเวลาราชการ

9. สโมสรนันทนาการสภานิติบัญญัติและสโมสรของนายทหารประทวน เพื่อให้เป็นที่พบปะสังสรรค์และเล่นเกมสันทนาการเพื่อความสามัคคี และพักผ่อนหย่อนใจยามว่างจากการปฏิบัติหน้าที่

10. สนามกอล์ฟขนาด 9 หลุมพร้อมสโมสรไว้ เพื่อให้ข้าราชการและครอบครัวของกองบิน 41 และข้าราชการจากกองบินอื่น ๆ รวมถึงประชาชนผู้สนใจไว้ใช้ออกกำลังกายยามว่าง

11. สถานบริการเชื้อเพลิงสวัสดิการข้าราชการและครอบครัวกองบิน 41 (เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงของ ปตท. ตั้งอยู่ที่หน้ากองบิน 41)

12. สนามกีฬาฟุตบอล เทนนิส บาสเกตบอล วอลเลย์บอล เปตอง ให้ข้าราชการและครอบครัวไว้ใช้ออกกำลังกาย (ในปี 43-45 มีโครงการปรับปรุงสนามกีฬา โดยชมรมแม่บ้านทหารอากาศตามโครงการเยาวชนต่อต้านยาเสพติด)

13. การอบรมกิจกรรมภาคฤดูร้อนและฝึกสอนกีฬาแก่เยาวชนกองบิน 41 โดยสโมสรทหารอากาศ

14. บ่อน้ำบาดน้ำเสีย โดยได้รับเครื่องกังหันชัยพัฒนาจากมูลนิธิชัยพัฒนา มาใช้ในการบำบัดน้ำเสีย นอกจากนี้ยังมีโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์รอบบ่อน้ำบาดให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้อีกด้วย

พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

วิถีชีวิตในกองบิน 41

ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของกำลังพลกองบิน 41 เป็นแบบทหารมีการนำกฎระเบียบทางทหารมาใช้มีการเคารพตามชั้นยศของทหาร และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาระดับสูง เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีแนวการปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน ส่วนใหญ่รับราชการทหารอากาศ ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว คือ มีพ่อ แม่ ลูก บางรายอาจนำญาติผู้ใหญ่มาอาศัยอยู่ด้วยแต่ก็เป็นจำนวนน้อย เนื่องจากบริเวณบ้านพักอาศัยมีพื้นที่จำกัด ลักษณะบ้านพักอาศัยมี 3 แบบ คือ แบบแรกเป็นบ้านพักเดี่ยว สำหรับผู้บังคับบัญชาาระดับสูงและหัวหน้าแผนก แบบที่สองเป็นบ้านห้องแถวสำหรับนายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน และ

ลูกจ้าง แบบที่สามเป็นแฟลตสำหรับนายทหารประทวนที่เป็นโสด บ้านพักอาศัยทั้ง 3 แบบนี้จะอยู่ในบริเวณเดียวกันสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวก แต่จะมีการแบ่งเขตอย่างเป็นสัดส่วนชัดเจน เช่น เขตบ้านพักนายทหารสัญญาบัตร เขตบ้านพักนายทหารประทวน และเขตบ้านพักของลูกจ้าง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงานตามระบบของทหาร ส่วนบ้านพักแต่ละแถวจะมีหัวหน้าบ้านและผู้ช่วยหัวหน้าบ้านคอยดูแลให้ความช่วยเหลือลูกบ้าน และเป็นตัวแทนชี้แจงข้อบกพร่องในที่ประชุมบ้านพักอาศัย ภายในกองบิน 41 จะมีบุคคลหลายวัยอยู่รวมกัน ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยทำงาน แต่ถ้าครอบครัวไหนมีเด็กก่อนวัยเรียนและพ่อแม่ไม่สามารถดูแลได้ ทางกองบิน 41 ได้จัดสถานที่เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไว้ให้ ดังนั้นก่อนไปทำงานก็สามารถนำลูกมาฝากเลี้ยงได้ เพราะอยู่ใกล้สถานที่ทำงานและสะดวกในการรับส่งและที่สำคัญสถานที่รับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ยังอยู่ใกล้โรงพยาบาลกองบิน 41 หากเด็กมีความผิดปกติเกิดขึ้นก็สามารถนำส่งโรงพยาบาลและจะได้รับความช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที สำหรับเด็กวัยเรียนที่จะต้องไปโรงเรียน ทางกองบิน 41 ได้จัดเตรียมรถรับ-ส่งนักเรียน เพื่อเป็นการลดภาระให้พ่อแม่ในการรับส่งบุตรหลานไปโรงเรียน และได้มีการฝึกอบรมทหารกองประจำการไว้ประจำรถนักเรียนทุกคน เพื่อให้ทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในระหว่างการเดินทางไป-กลับให้แก่นักเรียนทุกคนด้วย ด้านความสัมพันธ์ของกำลังพลกองบิน 41 มีความสนิทสนมรักใคร่กลมเกลียวกันเป็นอย่างดี ทุกคนจะรู้จักกันหมดรู้ว่าแต่ละคนมีบ้านพักอยู่แถวไหน ทำงานตำแหน่งหน้าที่อะไร หรือใครเป็นลูกหลานใครอย่างไร มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีการให้ความสำคัญในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัวแก่ฝ่ายชาย ส่วนแม่บ้านรับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมอาหารการกินและการดูแลสุขภาพในครอบครัว ลักษณะเด่นของโครงสร้างภายในกองบิน 41 มีการเคารพตามระบบอาวุโสหรือตามชั้นยศของทางทหารไม่ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีอายุมากกว่าผู้บังคับบัญชาก็ตาม เพราะถือว่าเป็นการปฏิบัติตามวินัยทหารและเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นทั้งในและนอกกองบิน 41 จะต้องมีการสืบสวนสอบสวนหาความจริง และมีการพิจารณาโทษตามกฎหมายระเบียบของทหาร

แม้ว่ากองบิน 41 มีกฎระเบียบที่ใช้ในการปกครองมากมาย แต่จากการสอบถามครอบครัวที่พักอาศัยในกองบิน 41 ว่า รู้สึกอย่างไรกับกฎระเบียบภายในของกองบิน 41 ก็ได้รับคำตอบว่า

"รู้สึกดีที่กองบิน 41 มีกฎระเบียบเช่นนี้ เพราะทุกคนที่อาศัยในกองบินก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทหารก็ควรจะปฏิบัติตามกฎระเบียบเหมือนกันเป็นการฝึกความรับผิดชอบไปในตัวด้วย ส่วนด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินก็มีมากกว่าอยู่ข้างนอกเพราะเป็นเขตความรับผิดชอบของทหาร อยู่ในนี้แล้วรู้สึกสบายใจ ไม่ต้องวิตกกังวลว่าใครจะมาลักขโมยของซึ่งถือว่าเป็นข้อดีของการที่ได้อาศัยอยู่ในกองบิน 41 นี้"

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานของกองบิน เพื่อนำไปสู่เป็นกองบินส่งเสริมสุขภาพ

การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองบิน 41 พบว่ากองบิน 41 ยังไม่มีการกำหนดปรัชญาและนโยบายที่มีรูปแบบชัดเจนตามกระบวนการส่งเสริมสุขภาพ แต่ก็ได้กำหนดทิศทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพไว้ในระดับหนึ่ง เพื่อให้กำลังพลทุกระดับได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนสอดคล้องกับเหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้า ดังนี้

1. กองบิน 41 ให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของกำลังพลเป็นอันดับแรก

2. โครงการป้องกันอุบัติเหตุการจราจร โดยมีกฎระเบียบข้อบังคับให้ผู้ขับขียานพาหนะทุกประเภทได้ปฏิบัติตาม เพื่อความปลอดภัยในการจราจรและเป็นการสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติตามกฎระเบียบจราจร เช่น ผู้ขับขีรถยนต์ต้องคาดเข็มขัดนิรภัย ผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ต้องสวมหมวกกันน็อก จำกัดความเร็วรถ 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เป็นต้น

3. นโยบายห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่ทำงาน เพื่อความปลอดภัยในสุขภาพของผู้ร่วมงาน

4. โครงการเลิกสูบบุหรี่และจัดโปรแกรมเลิกสูบบุหรี่ให้กับกำลังพลกองบิน 41 โดยโรงพยาบาลกองบิน 41 มีหน้าที่รับผิดชอบและออกกฎระเบียบห้ามร้านค้าในกองบิน 41 จำหน่ายบุหรี่ทุกประเภท หากร้านค้าใดฝ่าฝืนจะได้รับโทษตามที่ระเบียบกองบินระบุไว้

5. นโยบายและแผนงานการป้องกันนิรภัยภาคพื้นและนิรภัยการบิน โดยมีการฝึกซ้อมประจำทุกเดือน มีการประชุมและประเมินผลการปฏิบัติงานหลังการฝึกซ้อมทุกครั้ง

6. มีการประชาสัมพันธ์และกระจายข่าวการป้องกันอุบัติเหตุทางภาคพื้น เพื่อความปลอดภัยและให้กำลังพลได้ทราบทั่วถึงกัน

7. สนับสนุนให้มีการปรับปรุงสภาพการทำงาน ให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับการทำงานของกำลังพล

8. มีการจัดอบรมและส่งเสริมจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในการทำงานให้แก่กำลังพล

9. มีการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นการป้องกันการบั่นทอนสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของกำลังพล เพื่อให้กำลังพลมีประสิทธิภาพและมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่

10. โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพทุกสัปดาห์ โดยให้ทุกหน่วยในกองบิน 41 กำหนดวันฝึกและการแข่งขันกีฬาในปลายวันพุธ ตั้งแต่เวลา 13.00–16.00 น. โดยงดการฝึกประเภทอื่น ๆ ในวันนั้น เพื่อให้กำลังพลกองบิน 41 ได้ออกกำลังกายทำให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงตลอดไป

ด้านนโยบายในการดำเนินงานเกี่ยวกับสุขภาพในปัจจุบันของกองบิน 41 ส่วนมากจะสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้กำลังพลทุกคนได้คำนึงถึงความปลอดภัยในสุขภาพของตนเอง ซึ่งกำลังพลทุกคนได้ถือเป็นหน้าที่ในอันที่จะยึดมั่นในกฎระเบียบของทางกองบิน 41 นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองบิน 41 ได้ตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของกำลังพลทุกคน จึงได้มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิต และให้กำลังพลทุกคนเข้าใจถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนการลดความเครียดความวิตกกังวลและเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน เช่น จัดสถานที่ออกกำลังกาย จัดตกแต่งสวนสุขภาพ เป็นต้น เพื่อให้กำลังพลได้ออกกำลังกายและพักผ่อนจิตใจ

ปัจจัยที่สนับสนุนให้กำลังพลแสดงพฤติกรรมสุขภาพที่สำคัญคือ ความตระหนักในเรื่องการดูแลสุขภาพและป้องกันอุบัติเหตุของตนเอง นอกจากนี้การมีกฎระเบียบข้อบังคับที่เคร่งครัด มีการลงโทษที่จริงจังและมีการกระตุ้นเตือนสม่ำเสมอ ทำให้กำลังพลมองเห็นมองสำคัญของกฎระเบียบข้อบังคับ

การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ในการทำงานแต่ละวันสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของกำลังพลทุกคนอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในกองบิน 41 โดยสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของกำลังพลดังมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นดังนี้

การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

- ภายในกองบิน 41 บริเวณรอบ ๆ อาคารสถานที่ทำงานและบ้านพักอาศัยของข้าราชการ มีการจัดสวนหย่อมโดยปลูกทั้งไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับแลดูสวยงาม และใช้เป็นที่พักผ่อน
- จัดสวนสุขภาพให้กำลังพลกองบิน 41 ไร่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจนอกเวลาทำงาน
- จัดให้มีสวนสมุนไพรเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีพันธุ์ไม้นานาชนิดของไทยกว่า 100 ชนิด เพื่อเข้าไปศึกษาหาความรู้
- มีการจัดระเบียบทางการจราจรภายในกองบิน 41 เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของกำลังพล และผู้ใช้เส้นทางผ่านเข้า-ออกกองบิน 41

- มีโครงการกิจกรรม 5 ส. เพื่อจัดสิ่งแวดล้อมในสถานที่ทำงานให้ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย
- มีโรงพยาบาลกองบิน 41 ไว้สำหรับทำการรักษากำลังพลกองบิน 41 ตลอด 24 ชั่วโมง
- ด้านงานควบคุมพาหะนำโรค ได้แก่
- ทำการตรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค ตามบ้านพักอาศัยและสถานที่

ราชการ

- ทำการพ่นสารเคมีกำจัดไข่และตัวอ่อนของสัตว์นำโรคทุกชนิดเดือนละ 6 ครั้งและพ่นหมอกควันกำจัดแก๊งของสัตว์นำโรคเป็นประจำเดือนละ 1 ครั้ง

ด้านงานควบคุมโรคติดต่อจากสัตว์ ได้แก่

- ดำเนินการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า โดยการฉีดวัคซีนให้แก่สุนัขและแมวที่เลี้ยงอยู่ในกองบิน 41

- ดำเนินโครงการป้องกันไข้เลือดออกในช่วงฤดูฝน โดยการประชาสัมพันธ์ให้มีการป้องกันโรค

ด้านงานอาชีวอนามัย ได้แก่

- ทำการตรวจร่างกายผู้ปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัย ปีละ 1 ครั้ง
- ตรวจหาสารตะกั่วในเลือด ให้ข้าราชการฝ่ายการช่างยนต์
- ทดสอบการได้ยินของข้าราชการกองบิน 41 ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากกรมแพทยทหารอากาศ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

ด้านงานอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- มีการตรวจสอบเสียงดังรบกวนจากเครื่องบินของทหารและเครื่องบินพาณิชย์ที่มีการบินขึ้น-ลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผลการตรวจสอบมีเสียงดังไม่เกินมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไว้

- ทำการตรวจสอบสุขภาพและอบรมผู้ประกอบการอาหาร และเจ้าหน้าที่โรงประกอบเลี้ยงทหารกองประจำการ ปีละ 1 ครั้ง

- เก็บตัวอย่างน้ำส่งตรวจวิเคราะห์ เพื่อควบคุมคุณภาพน้ำจากระบบประปา ถึงเก็บน้ำฝน และร้านขายอาหาร เพื่อตรวจทางฟิสิกส์เคมีและแบคทีเรียทุก 1 เดือน ส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เขต 5 เชียงใหม่

- ทำการตรวจ สุขาภิบาลที่อยู่อาศัย สถานที่ราชการ กองร้อยที่พักทหารกองประจำการ และเรือนจำทหาร เกี่ยวกับอนามัยสิ่งแวดล้อมประจำทุกเดือนและมีการเสนอข้อขัดข้องในที่ประชุมประจำเดือน

- ทำการตรวจสุขภาพและให้การอบรมสุขภาพิบาลระยะสั้นให้แก่ช่างตัดผม-แต่งผมในกองบิน 41 ได้แก่ ทหารกองประจำการ ลูกจ้าง ครอบครัว
 - ทำการรณรงค์ให้ผู้ประกอบการค้าขายอาหารทุกคนในกองบิน 41 มีการสวมหมวกคลุมผมและใส่ผ้ากันเปื้อน
 - มีการกำจัดขยะ มีการคัดแยกขยะก่อนที่เทศบาลจะนำไปกำจัดทุกครั้ง
- การที่กองบิน 41 มีจัดระบบสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้ดี ก็เพื่อให้กำลังพลกองบิน 41 มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีกำลังกายและใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถดูแลตนเองและคนในครอบครัวให้มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงได้

จากการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่สะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่กำลังพลดังกล่าว ทำให้หลายคนมีความพึงพอใจที่จะอาศัยอยู่ในกองบิน 41 ดังเช่น ทหารกองประจำการ และลูกจ้างประจำ ได้พูดให้ฟังว่า

"อยู่ที่ดีแล้ว บรรยากาศร่มรื่นดี สะอาดสะอ้าน มองไปทางไหนก็เป็นระเบียบเรียบร้อยไปหมด ถ้าให้ย้ายไปอยู่ข้างนอกคงไม่ไป เพราะคุ้นเคยกับการอยู่ในกองบินมากกว่า"

"ในกองบินมีสิ่งแวดล้อมที่ดี อยู่แล้วสบายกายสบายใจรู้สึกเป็นส่วนตัวดี ที่นี่มีทุกอย่างเหมือนข้างนอก เช่น มีสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีสนามกีฬาให้เล่นหลายประเภท อยู่ที่นี่คงไม่ได้รับความสะดวกละเลยเท่าที่นี้อีกแล้ว"

การสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคม

สังคมกองบิน 41 แม้ว่าบรรยากาศจะมีลักษณะแบบทหารมีการเคารพกันตามชั้นยศ แต่ชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไปแล้วก็เหมือนคนในสังคมอื่นที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันแบบพี่แบบน้อง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันเสมอ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- การส่งเสริมด้านสุขภาพและเชื่อมความสัมพันธ์ของกำลังพลกองบิน 41 มีการจัดสนามกีฬาเพื่อให้กำลังพลกองบิน 41 มาเล่นร่วมกัน มีการแข่งขันกีฬาภายในประจำปีโดยเริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคมเป็นต้นไป อาทิเช่น กีฬาฟุตบอล วอลเลย์บอล บาสเกตบอล ตะกร้อ เปตอง เป็นต้น
- การส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมไทย เช่น ประเพณีรดน้ำดำหัวในวันสงกรานต์ ทำบุญตักบาตรในวันขึ้นปีใหม่ทุกปี มีการถวายเทียนเข้าพรรษาและทอดผ้าป่าให้แก่วัดในชุมชนใกล้เคียงทุกปี แต่ครั้งจะได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเสมอ

- มีการทำสาธารณะประโยชน์ร่วมกัน เช่น จัดสัปดาห์ทำความสะอาดบริเวณรอบ ๆ สถานที่ทำงานและบ้านพักอาศัย อนุรักษ์ปลูกต้นไม้ในกองบินให้ดูร่มรื่น เป็นต้น

- มีการจัดตั้งชมรมแม่บ้านทหารอากาศ เพื่อประกอบกิจกรรมร่วมกับกองบิน 41 และได้จัดสรรเวลาว่างให้เป็นประโยชน์มีการหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว เช่น จัดกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องแบบข้าราชการทหารอากาศ เป็นต้น

- จัดสโมสรนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวน เพื่อให้เป็นที่พบปะสังสรรค์และพักผ่อนยามว่างจากการปฏิบัติหน้าที่

การสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้ยั่งยืน ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของคนในกองบิน 41 เป็นสำคัญ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ทุกคนตระหนักถึงการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมร่วมกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กองบิน 41 เพิ่มคุณค่าชีวิตให้กับตนเองและครอบครัว และสามารถปรับตัวเข้ากับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการสัมภาษณ์ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ทางกองบิน 41 จัดให้ในรูปแบบของสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่กำลังพลเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ และเกิดความผูกพันใกล้ชิดระหว่างเพื่อนร่วมงานที่พักอาศัยอยู่ในกองบิน จะได้ปรึกษาปัญหากันได้ ดังเช่นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนได้พูดให้ฟังว่า

“ส่วนมากจะมาใช้สโมสรในวันหยุดหลังเล่นกอล์ฟเสร็จ บางครั้งก็ได้ปรึกษาเรื่องงานกับผู้บังคับบัญชาด้วย”

“การจัดสโมสรให้ข้าราชการ ทำให้ไม่ต้องออกไปเที่ยวข้างนอก ได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน ยิ่งทำให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น มีอะไรก็ขอความช่วยเหลือกันได้ทุกเรื่อง”

“ชอบที่นี่ มีการทำงานที่เป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน ทำงานแล้วสบายใจ ”

การสร้างเสริมความเข้มแข็งในองค์กร

การดำเนินงานการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสุขภาพให้แก่กำลังพลกองบิน 41 โดยเน้นการมีส่วนร่วมและพัฒนาภาพลักษณ์เชิงบวก ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของบุคคลให้สอดคล้องกับการดูแลตนเองและคนใกล้ชิดเพื่อให้อยู่ร่วมกันในกองบินได้อย่างเข้มแข็ง โดยมีการดำเนินงานดังนี้

- กองบิน 41 ร่วมกับเจ้าหน้าที่แพทย์จากกองเวชศาสตร์ป้องกัน กรมแพทย์ทหารอากาศ ทำการตรวจสุขภาพร่างกายข้าราชการ และทหารกองประจำการ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

- กองบิน 41 ร่วมกับศูนย์กามโรคเขต 10 ทำการให้สุศึกษาเรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ให้บริการเจาะโลหิตหาเชื้อกามโรคและโรคเอดส์ให้แก่ทหารกองประจำการ
 - มีการควบคุมป้องกันโรคบาดทะยัก โดยการฉีดวัคซีนให้ภูมิคุ้มกันให้แก่ข้าราชการและทหารกองประจำการ ห่างกัน 3 เดือน และ 6 เดือน
 - จัดโครงการเลิกสูบบุหรี่ และเลิกดื่มสุรา ให้แก่ข้าราชการ มีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการโดยการมอบรางวัลและให้ใบประกาศ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นแรงจูงใจให้แก่บุคคลอื่นต่อไป
 - จัดโครงการออกกำลังกายทุกบ่ายวันพุธ เพื่อกำลังพลกองบิน 41 ทุกคนมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การดำเนินกิจกรรมนิรภัยภาคพื้น ได้แก่
- มีการประชุมกรรมการนิรภัยภาคพื้นประจำทุกเดือนเพื่อปรับปรุง แก้ไข ระเบียบมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับนิรภัยภาคพื้นให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีการอบรมทบทวนการปฏิบัติฝึกซ้อมทั้งในเวลาราชการและนอกราชการ
 - จัดทำโครงการป้องกันอัคคีภัย เช่น มีการซ้อมการป้องกันอัคคีภัยเดือนละ 1 ครั้ง มีการสำรวจนิรภัยภาคพื้นเดือนละ 2 ครั้ง เป็นต้น
 - จัดทำโครงการป้องกันอุบัติเหตุการจราจร เช่น มีการปรับปรุงเครื่องหมายการจราจรต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานสากล มีการกวดขันการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการจราจรภายในกองบิน 41 เป็นต้น
- การดำเนินกิจกรรมนิรภัยการบิน ได้แก่
- มีการประชุมกรรมการนิรภัยการบินประจำทุกเดือน เพื่อปรับปรุงแก้ไขระเบียบมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับนิรภัยการบินให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีการอบรมทบทวนการปฏิบัติฝึกซ้อมทั้งในเวลาราชการและนอกราชการ
 - จัดทำโครงการด้านการป้องกันอากาศยานอุบัติเหตุ เช่น ฝึกซ้อมการปฏิบัติเมื่ออากาศยานเกิดเหตุฉุกเฉินหรือเกิดอุบัติเหตุเดือนละ 1 ครั้ง
- จากการศึกษาพบว่า กำลังพลกองบิน 41 เป็นกลุ่มคนที่มีศักยภาพ มีการรวมตัวเป็นปึกแผ่นเป็นอย่างดีเมื่อเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ความช่วยเหลือกันทั้งพาอาศัยและให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม ทุกคนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกองบิน 41 มีความรู้สึกผูกพันกับกองบิน 41 และเพื่อนร่วมงาน

การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล

การพัฒนาบุคลากรในองค์กร ทางกองบิน 41 ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ได้มีการพัฒนาทักษะทั้งที่เป็นทักษะด้านความรู้ในการทำงาน ทักษะด้านสุขภาพ และความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากร ได้มีการอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องดังต่อไปนี้

1. มีการพัฒนาทักษะด้านความรู้ในการทำงานดังนี้

- หัวหน้าหน่วยแต่ละหน่วยมีการสำรวจ และประชุมชี้แจงความปลอดภัยภายในหน่วยงานของตนเอง ในตอนเช้าเวลา 08.30 นาฬิกาทุกวันก่อนเข้าทำงาน เพื่อเสนอแนะแนวทางการทำงานและเตือนให้ผู้ได้บังคับบัญชามีการปฏิบัติงานให้เกิดความปลอดภัย

- จัดอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงานอย่างสม่ำเสมอ
- ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ

- ส่งเสริมให้การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ

2. มีการพัฒนาด้านสุขภาพและความปลอดภัย

- ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย โดยจัดการแข่งกีฬาให้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกาย เพิ่มความสามารถด้านกีฬา เชื่อมสัมพันธ์ภาพ เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกความรับผิดชอบการเป็นผู้นำโดยใช้กีฬาเป็นสื่อ

- มีการประชาสัมพันธ์กระจายข่าว ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองขั้นพื้นฐานและการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นให้ทราบทั่วถึงกัน

- มีการกวดขันในเรื่องการดูแลสุขภาพสะอาดของร่างกายและการแต่งกายให้เหมาะสมกับสภาพการทำงาน

- ออกกฎระเบียบห้ามสูบบุหรี่และดื่มสุราในขณะปฏิบัติหน้าที่ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามระเบียบของทหาร

- จัดอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่เรื่องแผนงานการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ จากการทำงาน

- จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของอุบัติเหตุและวิธีการแก้ไข

- ส่งเสริมกระตุ้นให้มีการรายงานเหตุการณ์ที่อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุ

- มีการประชาสัมพันธ์และสร้างเสริมจิตสำนึกความปลอดภัย โดยการจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของอุบัติเหตุและวิธีการแก้กำลังพลกองบิน 41 โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญจากนอกหน่วย

3. การพัฒนาด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในคุณธรรมและจริยธรรม

- ด้านการพัฒนาบุคคลและสร้างนิสัยการมนุษยสัมพันธ์ด้านการประสานงานปลูกฝังนิสัยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการให้บริการให้มีนิสัยรักงาน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแก่ผู้มารับบริการในด้านต่าง ๆ ทางด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา

- การฝึกอบรมจริยธรรมของข้าราชการทหาร เพื่อให้ข้าราชการทหารมีความประพฤติดีประพฤติชอบตามแบบฉบับที่ดีของผู้มีอาชีพเป็นข้าราชการทหาร ให้ข้าราชการทหารเข้าใจถึงคุณธรรมค่านิยมของข้าราชการทหารอุดมคติของข้าราชการทหาร ตลอดจนหลักการสำคัญสำหรับอาชีพข้าราชการทหารที่ดี

- การส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นข้าราชการ เข้าใจถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการลดความเครียดความวิตกกังวลและเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน

- โครงการปฏิบัติธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจัดให้มีเดือนละ 1 ครั้ง ทุกวันพฤหัสบดีสุดท้ายของเดือน โดยมีการอบรมด้านจริยธรรม โดยใช้หลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฝึกอบรมจิตใจให้มีสุขภาพจิตดีเข้มแข็งอดทน รู้จักพิจารณาถึงเหตุและผล รู้จักจิตใจตนเอง สงบไม่ฟุ้งซ่านสามารถทำงานอย่างมีคุณภาพ ทำคุณประโยชน์ช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติต่อไป

การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล สิ่งสนับสนุนที่สำคัญคือกองบิน 41 ได้ให้ความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพให้แก่ข้าราชการ โดยการเพิ่มทักษะความรู้ด้านการทำงานและด้านสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งเสริมให้พนักงานได้รับความรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ทำให้ข้าราชการได้พัฒนาความรู้ในการทำงาน ความรู้ด้านสุขภาพและเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีควบคู่กันไปด้วย

การปรับเปลี่ยนบริการด้านสุขภาพ

การบริการด้านสุขภาพ กองบิน 41 มีโรงพยาบาลกองบิน 41 เป็นสถานที่ให้บริการด้านสุขภาพ มีหน้าที่ให้การรักษายาบาลแก่ข้าราชการ ทหารกองประจำการ ลูกจ้าง และครอบครัว ตลอดจนประชาชนทั่วไป รวมทั้งให้คำแนะนำในด้านความรู้ ด้านการป้องกันและการส่งเสริมสุขภาพ การบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคให้แก่กำลังพลกองบิน สามารถให้บริการได้อย่างครอบคลุมและเพียงพอ เช่น มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ข้าราชการและครอบครัวกองบิน มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และสิ่งสำคัญคือ ผู้บังคับการกองบิน 41 ให้มีการส่งเสริมสุขภาพในด้านการออกกำลังกาย โดยส่งเสริมให้ข้าราชการและลูกจ้างได้มีการออกกำลังกายทุกปายวันพุธ พร้อมทั้งจัดหาสถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการออกกำลังกายให้เพียงพอต่อความต้องการของกำลังพลกองบิน และการดูแลรักษาสุขภาพเมื่อเกิดเจ็บป่วย สำหรับข้าราชการและครอบครัวที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลกองบิน 41 จะไม่เสียค่ารักษาแต่อย่างใด เพียงแสดงบัตรการรักษาพยาบาลของข้าราชการและครอบครัวมาแสดงให้เจ้าหน้าที่ดู

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานของกองบิน 41

ปัจจัยภายใน

ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

กองบิน 41 มีบริเวณพื้นที่ที่กว้างขวาง เป็นพื้นที่ราบติดดอยสุเทพ และพื้นที่บางส่วนอยู่ติดเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีการจัดพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน เช่น เขตสถานที่ทำงาน เขตบ้านพักอาศัย เขตที่พักอาศัยของทหารกองประจำการ สถานที่ออกกำลังกาย จากการศึกษาพบว่า กองบิน 41 เป็นสถานที่ที่มีรั้วรอบขอบชิด มีการบริหารจัดการองค์กรด้วยตัวเอง มีการวางแผนงานในการจัดระบบสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีการวางระเบียบในการดูแลพื้นที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการพัฒนาพื้นที่ให้สะอาดสวยงามอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบสภาพแวดล้อมทุกพื้นที่ของกองบิน 41 และมีการประเมินผลชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือน

สิ่งแวดล้อมทางสังคม และลักษณะทางวัฒนธรรมและสังคมของกองบิน 41 มีความเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว มีความรักใคร่สามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวม ทุกอย่างอยู่ภายใต้กฎระเบียบวินัยที่เคร่งครัด ซึ่งถือว่าเป็นข้อดีของสังคมทหาร จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกองบิน 41 จะต้องมีการศึกษาก่อนและปรับวิสัยทัศน์ให้ทุกคนมีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน จากนั้นมีการวางแผนและประสานงานร่วมกันทุกขั้นตอนของการทำงาน มีการตรวจสอบการทำงานและประเมินผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง ดังนั้นจึงส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ

ปัจจัยภายนอก

จากกระแสประชาสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน มีความตื่นตัวในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น จึงส่งผลให้ทุกหน่วยงานหันมาสนใจในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ กองบิน 41 ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่กำลังให้ความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพภายในกองบิน หากต้องการให้กิจกรรมใดเกิดรูปธรรมที่ยั่งยืนจะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่มีความพร้อมที่จะสนับสนุนหลักการแผนงานในการดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติงาน อาจเป็นการจัดประกายความคิดการส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่ให้กับกองบิน 41 เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพซึ่งได้มีหน่วยงานที่เป็นตัวอย่างในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการดำเนินงาน คือ

1. มีตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ จากกองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นองค์กรที่มีบทบาทในการจัดประกายแนวคิดในการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายของการส่งเสริมสุขภาพในค่ายทหาร โดยได้สนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่งและให้เจ้าหน้าที่จากกองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้มาให้คำแนะนำและให้ความรู้ทางวิชาการ

2. ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 เป็นองค์กรที่มีความพร้อมในเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพ ได้เสนอเจตนารมณ์เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของเจ้าหน้าที่วิทยากรที่จะมาถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ในการทำงานส่งเสริมสุขภาพ หากกองบิน 41 ต้องการจะดำเนินการสู่การเป็นกองบินส่งเสริมสุขภาพ

ตัวอย่างสองหน่วยงานนี้ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะผลักดันให้กองบิน 41 มีการพัฒนาไปสู่การเป็นกองบินส่งเสริมสุขภาพได้ในที่สุด